

MONOSTORI (Krausz) Károly (1852-1917) - állatorvos

Állatorvosi oklevelét 1874-ben szerezte meg. Az 1874-1908 közötti években oktató volt. Pályáját Thanhoffer Lajos mellett kezdte meg. 1878-ban már Tormay Béla tanársegédeként Temes megyébe küldték a keleti marhavész elfojtására. Küldetése sikerrel járt. 1878-ban Nagy-Küküllő vármegyei központi állatorvosi állást pályázott meg azzal a szándékkal, hogy a gyakorlatban is teljes készültséget szerezhessen.

1881-ben állami állatorvossá nevezték ki. Tevékeny szerepe volt az országban uralkodó járványos betegségek elfojtásában.

1888-ban lett az állattenyésztés tanára. A hallgatók gyakorlati ismereteinek bővítésére Tormay Béla nyomdokán haladva rendszeresítette a tanulmányi kirándulásokat.

Híve volt a Darwin-Haeckel-féle fejlődéelméletnek.

Fellépett Weismann csíraplazma-elmélete ellen.

Széles körű irodalmi tevékenységet fejtett ki. Korának egyik legnagyobb tekintélyű szakírója volt.

Háziállataink fajtáinak első rendszeres áttekintését ő állította össze (Brehm: *Az állatok világa* című mű első magyar kiadásában jelent meg).

Több szaklapot is szerkesztett, többek között az *Országos Állatvédő Egyesület Évkönyvét* 1884-1899 között.

Kovácsy Béla professzor társával együtt írták nagyhírű könyvüket *A ló és tenyésztése* címmel. Ez a lovasok bibliájaként is emlegetett kötet ma is az egyik legértékesebb szakkönyvünk.

A háromezret meghaladó közleményei között a szakmunkák mellett szépirodalom is szerepel. Népszínműveket is írt (*Az utolsó kenet, Czivis lánya, Babos kötény, Kék harisnya*).

Cikkei megjelentek az *Állatorvosi Lapokban*, az *Állatvilágban*, a *Zoológiai Lapokban*, az *Állategészségben*, a *Veterináriusban* stb.

Forrás: konyvtar.univet.hu/panteon/reszletek.php?id=186&kereses=nev ; mek.oszk.hu/00300/00355/html/ABC09732/10760.htm ; lovaskalendarium.com/news/monostori-karoly

Főbb művei:

Thanhoffer Lajos - Krausz Károly: Négy közlemény a m[agyar]k. állatorvosi tanintézetből.

Bemutatja --. 1. A zsir első útja. 2. A csigolya közti duczsejtek szerkezetéhez.

3. Nedvutak az ütérfalakban. 4. Krausz Károly: Adalék az ideg-állomány vizsgálatához. 1876.¹

Krausz Károly: A keleti marhavész és a lépfene. Állattenyésztők, állattartók és közigazgatási tisztviselők számára. 1883.¹

Krausz Károly: Gazdasági állataink erdőnyavalyája: Népszerű ismertetés. Bp., 1884.¹

Monostori Károly: Telivérek és versenyek. Bp., 1885.²

Monostori Károly: Az állatok ragályos-járványos betegségei és a védőoltás. Bp., 1887.²

Kovácsy Béla - Monostori Károly: A ló és annak tenyésztése: Kézikönyv lótenyésztők, lókedvelők, állatorvosok és mezőgazdák számára. Kassa, 1889.^{1,2} ; 1892.¹

Monostori Károly: Vezérfonal az állatorvosi tisztvizsgán. Az általános és részletes állattenyésztés főbb tételei. Szigorlatra és tisztvizsgára készülő állatorvosok és gazdák számára. Bp., 1889.²

Monostori Károly - Kovácsy Béla: A sertés annak tenyésztése és hizlalása. Kézikönyvül sertésenyésztők, hizlalók, mezőgazdák és állatorvosok számára. Kassa, 1890.²

Monostori Károly: Die Schweine Ungarns und ihre Züchtung, Mastung und Verwertung. Berlin, 1891.²

Monostori Károly - Kovácsy Béla: A ló és tenyésztése. Kézikönyv lótenyésztők, lókedvelők, állatorvosok és mezőgazdák számára. Kassa, 1892.^{1,2} ; 1905.^{1,2} ; 1992.¹ ; 2006.¹

Monostori Károly: Könyv az egészséges állatok gondozásáról és a betegek ápolásáról. 1893.¹ ; 1900.^{1,2}

Monostori Károly: A muraközi ló. Bp., 1894.^{1,2}

Monostori Károly: A szarvasmarhatenyésztés alapvonalai. 1895.^{1,2} ; 1900.² ; 1901.²

Monostori Károly: A szarvasmarhatenyésztés alapvonalai a kisgazdák szükségletéhez mérve. Bp., 1895.² ; 1906.²

Monostori Károly: Állatgyógyászat. kézikönyv az állatok külső és belső betegségeinek felismeréséről és gyógyításáról - az állattenyésztők és állattartók szükségleteihez mérve. Bp., 1896.²

Monostori Károly - Rekenye József: A lóesmeret kézikönyve. 1896.^{1,2}

Monostori Károly: A lóhus. Népszerű ismertetés a közéletmezés, lótenyésztés és állatvédelem érdekeire való tekintettel. Bp., 1897.²

Monostori Károly: A sertésenyésztés alapvonalai. Bp., 1897.² ; 1905.² ; [1906?]².

Monostori Károly: Házi állataink egészségének fenntartásáról. Kolozsvár, 1898.²

Monostori Károly: A munkás állatok túlterheléséről. Bp., 1898.¹

Monostori Károly: Szülészeti műtét. Bp., 1898.²

Monostori Károly: Ló-gondozás. A lóesmeret és lóhasználat rövid foglalatja kocsisok és a lógondozók számára. Bp., 1899.²

Monostori Károly: Budapest székes-főváros közbiztonságának ... a mészáros ipartestület bizottságának felügyelete alatt végzett próbavágások eredménye 1900. Bp., 1900.^{1,2}

Monostori Károly: A juhtenyésztés alapvonalai. 1900.¹

Monostori Károly: A szarvasmarhatenyésztés alapvonalai. Bp., 1901.²

Monostori Károly: Állatgyógyászat vagy a lovak, szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések s egyéb hasznos házi állataink betegségeinek megismerése és gyógyítása. 1902.^{1,2} ; 1910.¹

Monostori Károly: A lótenyésztés és lógondozás alapvonalai. Bp., 1902.^{1,2} ; 1913.²

Monostori Károly: Vásári tanácsadó. 1903.^{1,2}

Monostori Károly: A tejgazdaság alapvonalai. 1904.¹

Révész Gyula - Monostori Károly - Szaniszló Albert: Állatgyógyászat. Koll.2. Monostori Károly: Állatainknak betegségektől való megvédése. Bp., 1907.^{1,2}

Monostori Károly: A házinyúltenyésztés alapvonalai. 1907.^{1,2}

Monostori Károly: Állategészségtan - állattenyésztő és állattartó gazdák és szakiskolai tanulók használatára. Bp., 1908.^{1,2}

Monostori Károly: A juhtenyésztés alapvonalai - a kisgazdák szükségleteihez mérve. Bp., 1908.²

Monostori Károly: Sertésenyésztők és hizlalók figyelmébe. 1908.¹

Monostori Károly: Ebtenyésztés: Kézikönyv ebtenyésztők, vadászok és ebkedvelők számára: A kutya természetrajzi, bonc- és élettani s külemtani leírása, fajtái, szaporítása, felnevelése, táplálása, gondozása, tanítása, használása és fontosabb hibáinak és 17 I betegségeinek orvoslása. Bp., 1909.^{1,2} ; 2011.¹

Monostori Károly: Állatgyógyászat vagy a lovak, szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések s egyéb hasznos házi állataink betegségeinek megismerése és gyógyítása. Állatorvosok, 1 2 fálusi gazdák és gazdatisztek számára. Bp., 1910.^{1,2}

Monostori Károly - Révész Gyula - Sierbán János: Állattenyésztés. Bp.¹

I., Monostori Károly: A lótenyésztés és a lógondozás alapvonalai: A kispasztók szükségleteihez mérve. 1913.

IV., Monostori Károly: A tejgazdaság alapvonalai: A kispasztók szükségleteihez mérve.

Monostori Károly: Állatgyógyászat. Bp., [é.n.]²

Irodalom róla:

Monostori Károly (1852-1917). In: *Állatorvosi Lapok*. 1917. 40. 23. 149-151.p.

Holló Ferenc: Tallózás Monostori Károly cikkeiben. In: *Magyar Állatorvosok Lapja*. 1978. 33. 6. 366.p.¹

Kralovánszky U. Pál: 150 éve született Monostori Károly, az állattenyésztéstan professzora. In: *Állattenyésztés és Takarmányozás*. 2002. 51. 6. 576.p.¹

Szovátay Adrienne: 150 éve született Monostori Károly. In: *Magyar Állatorvosok Lapja*. 2002. 124. 5. 317.p.¹

Monostori Károly (1852-1917). In: *A Sertés*. 2008. 13. 2. 62-63.p.¹

Kótai István - Orbán Éva: Az első...: Az első állatorvos tanárok [Monostori Károly, Szakáll Gyula]. In: *Kamarai Állatorvos*. 2010. 5. 2. 68-70.p.